

Panduan penggunaan kod sumber CITES

Edisi Pertama: Februari 2017.

Disediakan menurut kontrak untuk Sekretariat CITES oleh Kesatuan Antarabangsa bagi Pemuliharaan Alam Semulajadi (IUCN), Rue Mauverney 28, 1196 Gland, Switzerland.

Ditulis oleh Jessica A. Lyons, Daniel J. D. Natusch dan Robert W. G. Jenkins.

Dihasilkan dengan sokongan kewangan daripada Kesatuan Eropah.

Pengeluaran semula penerbitan ini bagi tujuan pendidikan atau bukan komersial tanpa kebenaran pemegang hak cipta dibenarkan.

Pengeluaran semula bagi penjualan semula atau tujuan komersial yang lain dengan apa jua cara - fotografi, elektronik atau mekanikal, termasuk membuat salinan foto, rakaman, pemitaaan atau penyimpanan maklumat dan sistem dapatan semula – tidak dibenarkan tanpa izin bertulis terdahulu daripada pemegang hak cipta.

Penandaan geografi yang digunakan di dalam buku ini tidak membayangkan apa-apa pendapat sekalipun pihak penyusun atau Sekretariat CITES mengenai status undang-undang mana-mana negara, wilayah atau kawasan, atau mengenai persempadanan perbatasan atau sempadannya.

**Sekretariat CITES
Maison internationale de l'environnement
Chemin des Anémones
CH-1219 Châtelaine, Genève
Switzerland**

Tel: +41 (0) 22 917 8139/40

Faks: +41 (0) 22 797 34 17

E-mel: info@cites.org

Web: www.cites.org

1.0 Latar Belakang dan Pengenalan

Konvensyen Perdagangan Antarabangsa Spesies Fauna dan Flora (CITES) berperanan untuk mengawal perdagangan antarabangsa haiwan dan tumbuhan yang disenarai oleh CITES bagi memastikan kemandiriannya habitat semulajaditidak terancam. Demi mencapai matlamat ini, amat penting sistem pengurusan yang digunakan untuk menghasil spesimen bagi perdagangan antarabangsa ditakrif dan difahami dengan jelas, serta kesan setiap rejim ke atas populasi liar dinilai dengan sewajarnya. Setiap sistem perlu ada kod sumber bersekutu untuk digunakan pada permit dan sijil CITES, yang memberitahu Pihak-pihak mengenai sistem pengurusan yang digunakan untuk menghasilkan spesimen serta peruntukan Konvensyen yang terpakai. Sebagai contoh, binatang yang dilahirkan di habitat liar mempunyai kod sumber 'W' untuk liar (*wild*). Kini terdapat sepuluh kod sumber yang digunakan untuk menunjukkan asal-usul spesimen dalam senarai spesies CITES yang didagang (diterangkan secara terperinci dalam Seksyen 2.0).

Bagi membantu Pihak-pihak yang mempunyai tugas untuk menggunakan kod sumber dengan betul berkenaan pengeksporan spesis CITES, Keputusan 15.52 daripada Mesyuarat Kelimabelas Persidangan CITES Pihak-pihak (Doha, Qatar, 13-25 Mac 2010) telah meminta Sekretariat CITES untuk:

“...contract an appropriate expert to prepare a guide to advise the Parties on the appropriate use of source codes...to be provided to the Animals and Plants Committee for review and comment”.

“...mengambil kerja seorang pakar yang sesuai untuk menyediakan panduan bagi menasihati Pihak-pihak tentang penggunaan kod sumber yang sesuai ...untuk diberikan kepada Jawatankuasa Haiwan dan Tumbuhan bagi semakan dan ulasan”.

<http://www.cites.org/sites/default/files/eng/cop/16/doc/E-CoP16-48.pdf>

Sekretariat CITES seterusnya mentauliahkan IUCN untuk menjalankan tugas ini. Laporan ini ialah hasil kerja ini dan bertujuan membimbing Pihak-pihak CITES dalam penggunaan kod sumber sesuai untuk spesimen yang memasuki perdagangan antarabangsa.

2.0 Kod Sumber dan Sistem Pengeluaran Semasa

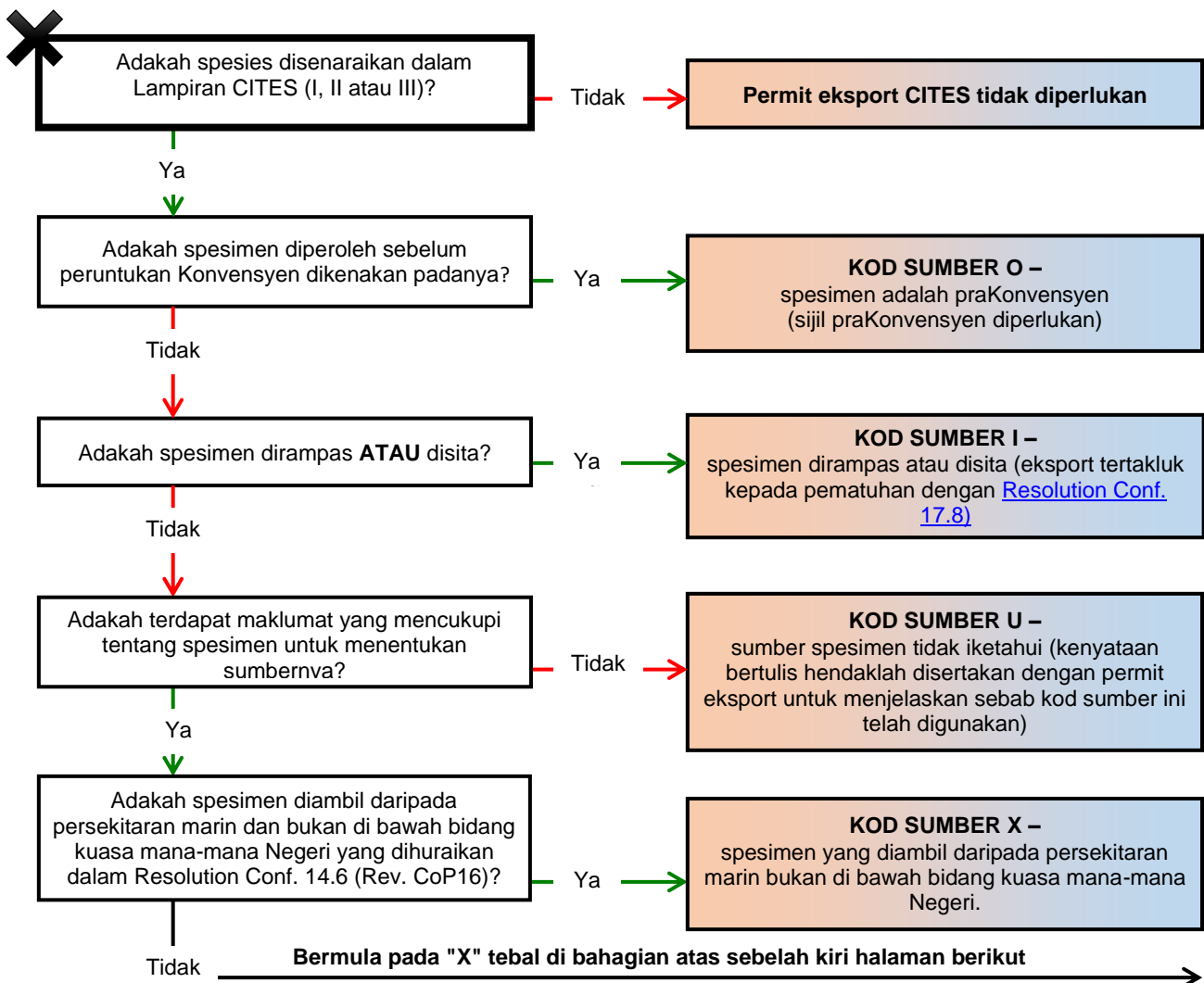
Takrif kod sumber yang digunakan di sini diambil daripada Resolution Conf. 12.3 (Rev. CoP17) dan laman web CITES. Bagi penjelasan lanjut berkenaan istilah, sila lihat Glosari CITES: <http://www.cites.org/eng/resources/terms/glossary.php>

Kod sumber	Penerangan	Lampiran CITES	Definisi
W	Liar	I, II, III	Spesimen diambil dari habitat liar.
X	Persekitaran marin	I, II, III	Spesimen diambil dari persekitaran marin yang tidak tertakluk di bawah bidang kuasa mana-mana Negeri.
R	Haiwan ladang ternak	I, II, III	Spesimen haiwan yang dipelihara dalam persekitaran terkawal, diambil sebagai telur atau juvenil dari habitat liar, yang jika dibiarkan mempunyai kebarangkalian yang sangat rendah untuk terus hidup sehingga dewasa.
D	Haiwan pembiakbakaan kurungan atau tumbuhan yang dibiakkan secara buatan	I	Lampiran I haiwan dibiakbakakan dalam kurungan bagi tujuan komersial dalam operasi termasuk dalam Daftar Sekretariat, mengikut Resolution Conf. 12.10 (Rev. CoP15) , dan Lampiran I tumbuhan yang dibiakkan secara buatan untuk tujuan komersial, serta bahagian-bahagian dan terbitannya, diekspor di bawah peruntukan Artikel VII, perenggan 4 , daripada Konvensyen itu.
A	Tumbuhan dibiakkan secara buatan	I, II, III	Tumbuhan yang dibiakkan secara buatan menurut Resolution Conf. 11.11 (Rev. CoP17) , serta bahagian-bahagian dan terbitannya, diekspor di bawah peruntukan Artikel VII, perenggan 5 (spesimen daripada spesies dalam Lampiran I yang telah dibiakkan secara buatan bagi tujuan bukan komersial dan spesimen spesies dalam Lampiran II dan III).
C	Dibiakbakakan dalam kurungan	I, II, III	Haiwan yang dibiakbakakan dalam kurungan mengikut Resolution Conf. 10.16 (Rev.) , serta bahagian-bahagian dan terbitannya, diekspor di bawah peruntukan Artikel VII, perenggan 5.
F	Dilahirkan dalam kurungan	I, II, III	Haiwan yang dilahirkan dalam kurungan (F1 atau generasi berikutnya) tetapi tidak memenuhi definisi 'dibiakbakakan dalam kurungan' menurut Resolution Conf. 10.16 (Rev.) , serta bahagian-bahagian dan terbitannya.
U	Tidak diketahui	I, II, III	Sumber spesimen itu tidak diketahui, tetapi mesti berasas.
I	Dirampas atau disita	I, II, III	Spesimen yang dirampas atau disita, kod sumber ini mesti digunakan bersama dengan kod sumber lain.
O	PraKonvensyen	I, II, III	Spesimen diperoleh sebelum peruntukan Konvensyen terpakai kepadanya. Jika suatu sijil dikeluarkan oleh Pihak Berkuasa Pengurusan, maka permit atau perakuan lain tidak diperlukan di bawah Konvensyen untuk pemberian kuasa eksport, import atau eksport semula.

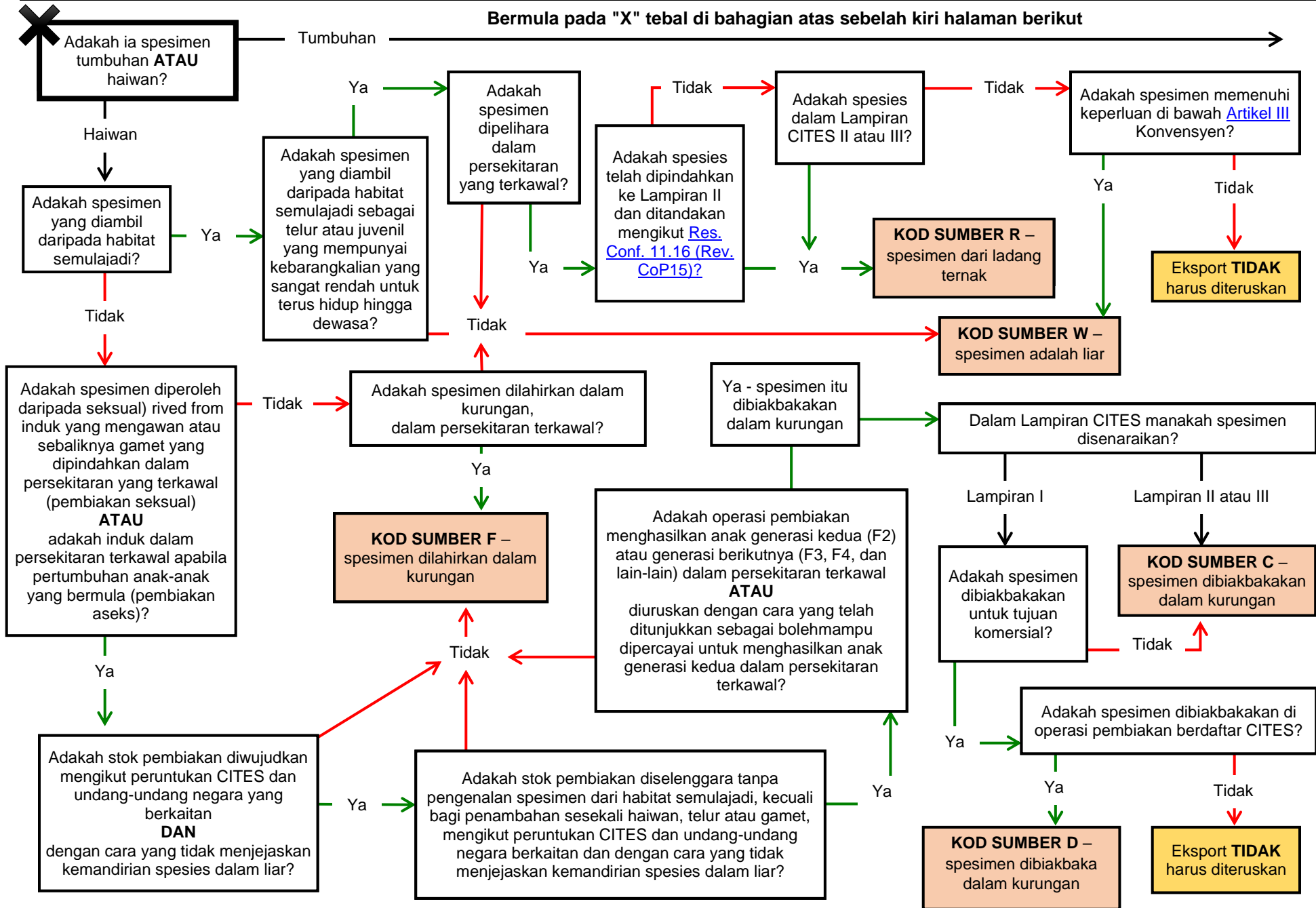
3.0 Kekunci dikotomi kod sumber

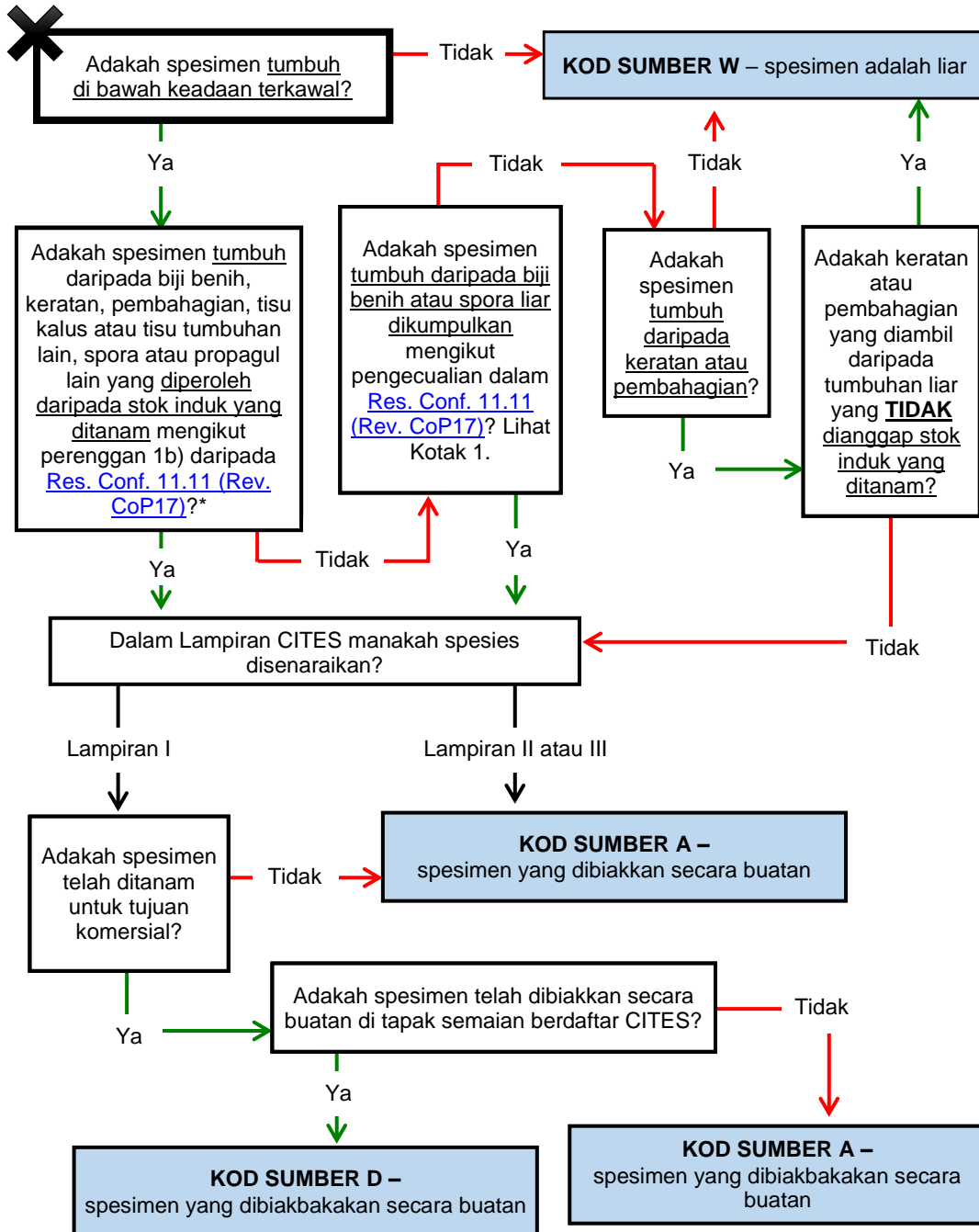
Kekunci dikotomi kod sumber dibangunkan untuk membantu Pihak menggunakan kod sumber dengan betul untuk eksport spesimen tersenarai-CITES. Arahan mengenai cara untuk menggunakan kekunci adalah seperti berikut:

1. Bagi perdagangan antarabangsa untuk tumbuhan dan haiwan, termasuk bahagian-bahagian dan terbitannya, bermula pada 'X' tebal di bawah halaman ini.
2. Bagi setiap soalan ikuti sama ada anak panah 'ya' atau 'tidak' ke kotak soalan seterusnya sehingga tamat dengan kotak berwarna. Kotak berwarna menunjukkan kod sumber CITES yang perlu digunakan apabila mengeluarkan permit dan sijil untuk spesimen.
3. Sesetengah kotak menampilkan asterisk yang menunjukan pengguna kepada panduan lanjut (terdapat dalam Seksyen 4.0 hingga 7.0) untuk menentukan kod sumber.
4. Jika masih tidak pasti kod sumber yang sepatutnya digunakan untuk spesimen tertentu, rujuk Sekretariat CITES.
5. Juga ambil perhatian terdapat beberapa pengecualian dan peruntukan khas yang dikenakan kepada spesimen tersenarai-CITES – **pautan ke pengecualian dan peruntukan khas disediakan di dalam Seksyen 7.0 panduan ini.**
6. Maklumat yang sama ditunjukkan dalam format soalan dalam Lampiran kepada panduan ini (lihat muka surat 12 'Carta aliran dalam format soal selidik')

Bermula pada "X" tebal di bahagian atas sebelah kiri halaman berikut

Kotak 1. Pengecualian bagi tumbuhan yang ditanam daripada biji benih dan spora [Resolution. Conf. 11.11 [Rev. CoP17]]

Pengecualian boleh diberikan dan spesimen disifatkan sebagai dibiakkan secara buatan jika ditanam daripada biji benih atau spora liar hanya jika, untuk takson yang terlibat:

- a) i) pembentukan stok induk ditanam mempamerkan kesukaran yang signifikan dalam amalan kerana spesimen mengambil masa yang lama untuk mencapai umur pembiakan, seperti kebanyakan spesies pokok;
- ii) biji benih atau spora yang diambil dari alam liar dan ditanam di bawah keadaan terkawal dalam negara lingkungan, yang juga mesti menjadi negara asal biji benih atau spora tersebut;
- iii) Pihak Berkuasa Pengurusan berkaitan bagi negara lingkungan tersebut telah menetapkan bahawa pengumpulan biji benih atau spora adalah sah dan selaras dengan undang-undang negara yang berkaitan untuk perlindungan dan pemuliharaan spesies; dan
- iv) Pihak Berkuasa Saintifik berkaitan bagi negara lingkungan tersebut menetapkan bahawa:
 - A. pengumpulan biji benih atau spora tidak menjejaskan kemandirian spesies dalam di alam liar; dan
 - B. membolehkan perdagangan spesimen sedemikian akan mempunyai kesan positif ke atas pemuliharaan populasi liar;

b) sekurang-kurangnya, untuk mematuhi subperenggan a) iv) A. dan B. di atas:

- i) pengumpulan biji benih atau spora untuk tujuan ini adalah terhad dalam apa-apa cara sehingga membenarkan pertumbuhan semula populasi liar;
- ii) sebahagian daripada tumbuhan yang dihasilkan dalam keadaan seperti itu digunakan untuk membuka ladang untuk memenuhi stok induk yang ditanam pada masa akan datang dan menjadi sumber tambahan biji benih atau spora dan dengan itu mengurangkan atau menghapuskan keperluan untuk mengumpul biji benih atau spora dari habitat liar; dan
- iii) sebahagian daripada tumbuhan yang dihasilkan dalam keadaan seperti itu digunakan untuk penanaman semula di habitat liar, untuk meningkatkan pemulihan populasi sedia ada atau untuk mewujudkan semula populasi yang telah terhapus sepenuhnya; dan

c) dalam kes operasi pembiakan spesies Lampiran I untuk tujuan komersial, dalam bawah keadaan sedemikian ia berdaftar dengan Sekretariat CITES mengikut Resolution Conf. 9.19 (Rev. CoP15) tentang Garis Panduan bagi pendaftaran tapak samaian yang mengeksport spesimen yang dibiakkan secara buatan bagi spesies

* Tumbuhan cantuman [adalah] diiktiraf sebagai dibiakkan secara buatan hanya apabila kedua-dua stok akar dan cantuman diambil daripada spesimen yang telah dibiakkan secara buatan.

4.0 Panduan tambahan untuk menggunakan Kod Sumber R

CITES mendefinisikan istilah “*perancoan*” sebagai **pemeliharaan** haiwan dalam persekitaran yang terkawal yang diambil sebagai telur atau juvenil dari habitat semula jadi, tempat ia apabila jika sebaliknya mempunyai **kebarangkalian yang sangat rendah untuk hidup ke alam dewasa**. Walaupun telah dipinda untuk menjadi lebih khusus [[Resolution. Conf. 11.16 \(Rev. CoP15\)](#)], definisi perancoan masih mengandungi beberapa istilah kabur yang boleh disalahtafsir dan salah pengisytiharan sumber jika tidak ditakrifkan dengan baik. Seksyen ini menyediakan maklumat lanjut bagi membantu Pihak menggunakan kod sumber "R" dengan betul.

Apa yang dimaksudkan 'kebarangkalian yang sangat rendah untuk hidup hingga dewasa'?

Kebarangkalian hidup hingga dewasa adalah pertimbangan yang paling asas apabila menentukan sama ada spesimen adalah daripada spesies yang boleh ditenak secara ladang (seperti yang kini ditakrifkan oleh Pihak kepada CITES). Kebarangkalian hidup berkait dengan strategi sejarah hidup sesuatu spesies. Sesetengah spesies adalah pilihan-r: ia mempunyai bilangan anak yang sangat banyak, hanya sebahagian kecil yang hidup menjadi dewasa. Spesies lain adalah pilihan-k: ia mempunyai bilangan anak yang kecil, setiap individu mempunyai kemungkinan tinggi untuk hidup menjadi dewasa. Sebagai contoh, penyu laut, buaya, ikan bertulang dan kebanyakan invertebrata adalah pilihan-r dan menghasilkan sejumlah besar telur, hanya sebahagian kecil yang hidup menjadi dewasa matang. Sebaliknya, juvenil bagi spesies seperti gajah dan kucing besar adalah pilihan-k dan mempunyai kemungkinan yang agak tinggi untuk hidup menjadi dewasa. Oleh itu, mengeluarkan juvenil bagi spesies pilihan-k dari habitat liar untuk ladang ternak mungkin mempunyai impak yang lebih besar ke atas populasi liar daripada mengeluarkan spesies pilihan-r. Sistem pengeluaran ladang ternak adalah, oleh itu, hanya terpakai kepada telur dan juvenil bagi spesies di mana majoriti individu spesies ini mati secara semula jadi apabila di habitat liar (contohnya disebabkan pemangsa, penyakit, persekitaran, dan lain-lain).

Apakah dimaksudkan 'pemeliharaan dalam persekitaran yang terkawal'?

Bagi tujuan menggunakan kod sumber 'R' dengan betul, istilah 'pemeliharaan' perlu berkaitan dengan tahap pertumbuhan dan/atau perkembangan spesimen yang telah dilalui semasa di bawah pengurusan kurungan dan tidak semestinya tempoh masa yang dihabiskan dalam kurungan. Perbezaan ini adalah penting kerana kepelbagaian sejarah hidup di kalangan taksa. Sebagai contoh, sesetengah invertebrata boleh dianggap telah ditenak ladang selepas hanya dua minggu dalam persekitaran yang terkawal kerana kadar perkembangannya yang pantas. Sebaliknya, sesetengah reptilia (contohnya, kura-kura yang lambat membesar) mungkin memerlukan tempoh masa yang sangat panjang di bawah pengurusan kurungan sebelum ia boleh dianggap ditenak ladang. Apabila menentukan apa yang dimaksudkan pemeliharaan dalam persekitaran yang terkawal, Pihak Berkuasa Pengurusan, selepas berunding dengan Pihak Berkuasa Saintifik, perlu menentukan sama ada:

- 1) Fasiliti ladang ternak secara aktif menyediakan keadaan yang perlu bagi pertumbuhan dan kesejahteraan spesimen (cth, tempat tinggal yang mencukupi, makanan, rawatan haiwan, dan lain-lain), atau
- 2) Hanya menahan spesimen yang belum selesai dieksport.

Jika Pihak Berkuasa Pengurusan menganggap bahawa fasiliti itu menyediakan keadaan yang diperlukan untuk pertumbuhan dan perkembangan, maka spesimen yang diperolehi daripada fasiliti itu mungkin akan diladang ternak. Walau bagaimanapun, jika keadaan seperti itu tidak disediakan, maka spesimen itu mungkin menjadi liar. Walau bagaimanapun, perlu diingatkan bahawa 'pemeliharaan dalam persekitaran yang terkawal' tidak membayangkan bahawa haiwan individu tersebut mesti diuruskan dalam kurungan sehingga mencapai dewasa untuk memenuhi takrif 'diladang ternak'.

Memahami pasaran

Satu lagi maklumat berguna sebagai panduan penggunaan kod sumber 'R' CITES yang betul adalah memahami sifat dan ciri-ciri pasaran yang menjadi sebab spesimen itu dihasilkan untuk dibekalkan. Sebagai contoh, spesimen yang dieksport hidup untuk perdagangan haiwan peliharaan biasanya diperlukan sebagai juvenil atau neonat. Secara umumnya, spesimen ini tidak melalui perkembangan yang ketara dalam persekitaran yang terkawal sebelum eksport dan dengan itu tidak diladang ternak. Sebaliknya, spesies yang dieksport untuk daging atau perdagangan kulit kebiasaannya memerlukan saiz yang lebih besar dan oleh itu lebih cenderung dipelihara dalam persekitaran yang terkawal untuk tempoh yang lama untuk mencapai saiz badan yang diperlukan oleh pasaran semasa.

5.0 Bantuan tambahan dengan menggunakan kod sumber C

1. Apabila menilai sesuatu permohonan untuk mengekspor spesimen daripada senarai spesies CITES yang didakwa oleh pemohon telah dibiakbakakan dalam kurungan, pertimbangan berikut akan membantu dalam menentusahkan sama ada spesimen itu memenuhi keperluan CITES sebagai 'dibiakbakakan dalam kurungan' atau tidak.
2. Setelah menentukan spesimen berkenaan telah dibiakbakakan dalam kurungan mengikut takrif dalam [Resolution Conf. 10.16 \(Rev.\)](#), untuk mengemukakan kod sumber yang betul, adalah perlu untuk menentukan:
 - i. dalam Lampiran mana spesies itu dimasukkan; dan
 - ii. tujuan eksport tersebut (komersial atau bukan komersial)
3. Jika spesimen berkenaan ialah spesies dalam Lampiran I yang dibiakbakakan dalam kurungan, dan pembiakbakaan adalah untuk tujuan komersial - rujuk laman web CITES untuk menentukan sama ada spesimen telah diperolehi daripada operasi pembiakbakaan yang disenaraikan dalam Daftar Sekretariat <http://www.cites.org/eng/common/reg/cb/summary.html>
4. Jika tiada keraguan bahawa spesimen itu diperolehi daripada operasi pembiakbakaan berdaftar dengan CITES maka GUNA kod sumber D.
5. Jika wujud keraguan, dan pemohon tidak dapat menyediakan bukti yang cukup untuk membuktikan bahawa spesimen itu berasal daripada operasi berdaftar dengan CITES, JANGAN GUNA kod sumber D. Dalam keadaan ini, spesimen berkenaan perlu dipastikan sama ada sebenarnya dibiakbakakan dalam kurungan, diambil dari habitat semula jadi atau diperolehi daripada sumber lain.
6. Jika bukti tidak dapat ditentusahkan wujud bahawa spesimen yang dipersoalkan telah dibiakbakakan dalam kurungan mengikut takrif dalam [Resolution Conf. 10.16 \(Rev.\)](#) maka kewaspadaan perlu dilaksanakan dan penilaian yang lebih terperinci dijalankan.
7. Dalam hal ini, maklumat daripada soalan berikut akan membantu dalam menentukan sama ada operasi pembiakbakaan memenuhi takrif 'dibiakbakakan dalam kurungan' [Resolution Conf. 10.16 \(Rev.\)](#), sekali gus membolehkan Pihak Berkuasa Pengurusan membuat keputusan termaklum sama ada untuk menggunakan kod sumber C, F atau menolak permohonan itu:
 - i. Apakah ada mana-mana operasi pembiakbakaan berlesen bagi spesies berkenaan? Jika tiada operasi berlesen bagi spesies berkenaan wujud, kesahan eksport patut dipersoalkan.
 - ii. Bilakah tarikh setiap operasi pembiakbakaan pertama kali dilesenkan atau didaftarkan untuk beroperasi?
 - iii. Berapa banyak permit telah dikeluarkan, berapa lama tempoh masa, untuk mengumpul spesimen dari habitat semula jadi, dan berapa banyak spesimen telah dikumpulkan, dalam usaha untuk mewujudkan populasi kurungan?
 - iv. Apakah kuantiti penghasilan tahunan dan berdasarkan nasihat saintifik bebas berkenaan ciri biologi spesies, adakah kuantiti ini boleh dilaksanakan untuk spesies itu?
 - v. Berapakah jumlah bilangan individu spesies itu yang disimpan oleh operasi pembiakbakaan dan berapa banyak pembiakbakaan haiwan jantan dan betina dewasa terdiri daripada stok induk?
 - vi. Adakah fasiliti berkenaan telah diperiksa oleh pegawai dari Pihak Berkuasa Pengurusan dan Saintifik, dan adakah laporan pemeriksaan tersedia?

8. Dalam kes-kes jika ada keraguan tentang ketepatan kod sumber, Pihak Berkuasa Pengurusan negara pengimport hendaklah, jika perlu, pada mulanya, berunding dengan Pihak Berkuasa Saintifik negara pengeksport untuk menentukan sama ada spesies itu biasanya dibiakbakakan dalam kurungan di bawah bidang kuasa Pihak Berkuasa Pengurusan negara pengeksport. Dalam kes keraguan yang ketara, perkara itu perlu dibawa kepada perhatian pihak Sekretariat CITES.

6.0 Takrif Berkaitan

Takrif ini diambil daripada laman web CITES. Sila lihat Glosari CITES bagi penjelasan tentang istilah tambahan: <http://www.cites.org/eng/resources/terms/glossary.php>

<p>Dibiakkan secara buatan (bagi tumbuhan)</p>	<p>Spesimen tumbuhan yang telah:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tumbuh di bawah keadaan terkawal; dan • Tumbuh daripada biji benih, keratan, bahagian, tisu kalus atau tisu tumbuhan lain, spora atau propagul lain yang sama ada dikecualikan daripada peruntukan Konvensyen atau telah dihasilkan daripada stok induk yang ditanam; • Atau, bagi taksa penghasil gaharu, tumbuh daripada biji benih, anak benih, anak pokok, keratan, cantuman, pengetutan, pembahagian, tisu tumbuhan atau propagul lain yang telah dihasilkan daripada hutan atau stok induk yang ditanam, mengikut takrif 'stok induk yang ditanam' dalam Resolution Conf. 11.11 (Rev. CoP17).
<p>Dibiakbakakan dalam kurungan (bagi haiwan)</p>	<p>Haiwan dilahirkan atau selainnya dihasilkan dalam persekitaran terkawal hanya jika:</p> <p>i) induk mengawan atau gamet telah dipindahkan dalam persekitaran terkawal (jika pembiakan seks), atau induk berada dalam persekitaran yang terkawal apabila pertumbuhan anak bermula (jika pembiakan aseks).</p> <p>ii) Stok pembiakbakaan, untuk memuaskan hati pihak berkuasa kerajaan negara pengeksport yang cekap:</p> <p>a) telah diwujudkan mengikut peruntukan CITES dan undang-undang negara yang berkaitan dan mengikut cara yang tidak menjejaskan kemandirian spesies itu dalam habitat semulajadi;</p> <p>b) diselenggarakan tanpa pengenalan spesimen dari habitat semula jadi, kecuali penambahan sesekali haiwan, telur atau gamet, mengikut peruntukan CITES dan undang-undang negara yang berkaitan dan mengikut cara yang tidak menjejaskan kemandirian spesies itu dalam habitat semula jadi seperti yang dinasihatkan oleh Pihak Berkuasa Sainifik;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. untuk mencegah atau mengurangkan pembiakbakaan dalam yang merosakkan, dengan magnitud sesuatu penambahan ditentukan oleh keperluan untuk bahan genetik baharu; 2. untuk melupuskan haiwan yang dirampas mengikut Resolution Conf. 17.8; atau 3. secara luar biasanya digunakan sebagai stok pembiakbakaan; dan <p>c)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. telah menghasilkan anak generasi kedua (F2) atau generasi berikutnya (F3, F4, dan lain-lain) dalam persekitaran terkawal; atau 2. diuruskan mengikut cara yang telah ditunjukkan dengan kemampuan yang pasti untuk menghasilkan anak generasi kedua dalam persekitaran terkawal.
<p>Stok Pembiakbakaan</p>	<p>Sekumpulan haiwan yang digunakan untuk pembiakan dalam operasi pembiakbakaan kurungan</p>
<p>Persekitaran terkawal (bagi haiwan) / Keadaan terkawal (bagi tumbuhan)</p>	<p>Bagi haiwan: suatu persekitaran yang dimanipulasikan bagi tujuan menghasilkan spesies tertentu, yang mempunyai sempadan yang direka bentuk untuk mencegah haiwan, telur atau gamet spesies itu daripada memasuki atau meninggalkan persekitaran tertentu itu, dan yang ciri-ciri umumnya yang boleh termasuk tetapi tidak terhad kepada tempat tinggal buatan, penyingkiran buangan, jagaan kesihatan perlindungan daripada pemangsa, dan makanan yang dibekalkan secara tiruan. Bagi tumbuhan: suatu persekitaran bukan semula jadi yang dimanipulasikan secara intensif melalui pengantaraan manusia bagi tujuan penghasilan tumbuhan. Ciri umum keadaan terkawal boleh termasuk tetapi tidak</p>

	terhad kepada pembajakan, pembajaan, pengawalan rumpai dan perosak, pengairan, atau pengendalian tapak semaian seperti pemasangan, pembatasan atau perlindungan daripada cuaca.
Stok induk yang ditanam (untuk tumbuhan)	<p>Sekumpulan tumbuhan yang tumbuh di bawah keadaan terkawal yang digunakan bagi penghasilan semula, dan mesti telah memenuhi kehendak pihak berkuasa CITES tentuan negara pengeksporth:</p> <ul style="list-style-type: none">• diwujudkan mengikut peruntukan CITES dan undang-undang negara yang berkaitan dan mengikut cara yang tidak menjejaskan kemandirian spesies itu dalam habitat semula jadi; dan• diselenggarakan dalam kuantiti yang cukup untuk pembiakan supaya dapat mengurangkan atau menghapuskan keperluan untuk pengimbuhan dari habitat semula jadi, dengan pengimbuhan itu berlaku hanya sebagai suatu pengecualian dan terhadap kepada amaun yang diperlukan untuk mengekalkan kecergasan dan produktiviti stok induk yang ditanam.

7.0 Panduan Tambahan

Panduan berkenaan Permit dan Sijil:

<http://www.cites.org/eng/disc/text.php#VI>

Panduan Pengecualian dan Peruntukan Khas Lain Berkaitan dengan Perdagangan:

<http://www.cites.org/eng/disc/text.php#VII>

Panduan Resolution Conf. 12.3 (Rev. CoP17) – Permit dan Sijil:

<https://cites.org/sites/default/files/document/E-Res-12-03-R17.pdf>

Carta alir dalam format soal selidik

1. Adakah spesies disenaraikan dalam Lampiran CITES (I, II atau III)?

Ya.....pergi ke soalan 2

Tidak.....permit eksport CITES tidak diperlukan

2. Adakah spesimen diperolehi sebelum peruntukan Konvensyen dikenakan padanya?

Ya.....KOD SUMBER O

Tidak.....pergi ke soalan 3

3. Adakah haiwan dirampas ATAU disita? Eksport tertakluk kepada pematuhan dengan [Resolution. Conf. 17.8](#)

Ya.....KOD SUMBER I

Tidak.....pergi ke soalan 4

4. Adakah terdapat maklumat yang mencukupi tentang spesimen untuk menentukan sumbernya?

Ya.....pergi ke soalan 5

Tidak.....KOD SUMBER U

5. Adakah spesimen yang diambil daripada persekitaran marin dan bukan di bawah bidang kuasa mana-mana Negeri?

Ya.....KOD SUMBER X

Tidak.....pergi ke soalan 6

6. Adakah spesimen tumbuhan ATAU haiwan?

Haiwan.....pergi ke soalan 7

Tumbuhan.....pergi ke soalan 21

7. Adakah spesimen yang diambil daripada habitat liar?

Ya.....pergi ke soalan 8

Tidak.....pergi ke soalan 13

8. Adakah spesimen yang diambil daripada habitat liar berupa telur atau juvenil yang mempunyai kebarangkalian yang sangat rendah untuk terus mandiri menjadi dewasa?

Ya.....pergi ke soalan 9

Tidak.....KOD SUMBER W

9. Adakah spesimen dipelihara dalam persekitaran terkawal?

Ya.....pergi ke soalan 10

Tidak.....KOD SUMBER W

10. Adakah spesies dipindahkan ke Lampiran II dan ditandakan mengikut [Resolution Conf. 11.16 \(Rev. CoP15\)](#)?

Ya.....KOD SUMBER R

Tidak.....pergi ke soalan 11

11. Adakah spesimen disenaraikan dalam Lampiran CITES II atau III?

Ya.....KOD SUMBER R

Tidak.....pergi ke soalan 12

12. Adakah spesimen memenuhi keperluan di bawah [Artikel III](#) Konvensyen?

Ya.....KOD SUMBER W

Tidak.....Eksport TIDAK harus diteruskan

13. Adakah spesimen diperolehi daripada induk yang mengawan atau sebaliknya gamet yang dipindahkan dalam persekitaran terkawal (pembinaan seks) ATAU adakah induk dalam persekitaran terkawal apabila pembesaran anak-anak bermula (pembinaan aseks)?

Ya.....pergi ke soalan 15

Tidak.....pergi ke soalan 14

14. Adakah spesimen dilahirkan dalam kurungan, dalam persekitaran terkawal?

Ya.....KOD SUMBER F

Tidak.....KOD SUMBER W

15. Adakah stok pembiakan diwujudkan mengikut peruntukan CITES dan undang-undang negara yang berkaitan DAN dengan cara yang tidak menjejaskan kemandirian spesies di habitat liar?

Ya.....pergi ke soalan 16

Tidak.....KOD SUMBER F

16. Adakah stok pembiakan dikekalkan tanpa pengenalan spesimen dari habitat liar, kecuali bagi penambahan sekali-sekala haiwan, telur atau gamet, mengikut peruntukan CITES dan undang-undang negara berkaitan DAN dengan cara yang tidak menjejaskan kemandirian spesies di habitat liar?

Ya.....pergi ke soalan 17

Tidak.....KOD SUMBER F

17. Adakah stok pembiakan menghasilkan anak generasi kedua (F2) atau generasi berikutnya (F3, F4, dan lain-lain) dalam persekitaran terkawal ATAU diuruskan dengan cara yang ditunjukkan dipercayai untuk menghasilkan anak generasi kedua dalam persekitaran terkawal?

Ya, spesimen itu dibiakkan dalam kurungan.....pergi ke soalan 18

Tidak.....KOD SUMBER F

18. Dalam Lampiran CITES manakah spesimen disenaraikan?

Lampiran I.....pergi ke soalan 19

Lampiran II atau III.....KOD SUMBER C

19. Adakah spesimen dibiakkan untuk tujuan komersial?

Ya.....pergi ke soalan 20

Tidak.....KOD SUMBER C

20. Adakah spesimen dibiakkan di operasi pembiakan yang berdaftar dengan CITES?

Ya.....KOD SUMBER D

Tidak.....Eksport TIDAK harus diteruskan

21. Adakah spesimen membesar dalam keadaan terkawal?

Ya.....pergi ke soalan 21

Tidak.....KOD SUMBER W

22. Adakah spesimen ditanam daripada biji benih, keratan, pembahagian, tisu kalus atau tisu tumbuhan lain, spora atau propagul lain yang diperoleh daripada stok induk yang ditanam mengikut perenggan 1b) dalam [Resolution Conf. 11.11 \(Rev. CoP17\)](#)?*

Ya pergi ke soalan 26

Tidak pergi ke soalan 23

23. Adakah spesimen ditanam daripada biji benih atau spora yang dikumpul dari habitat liar mengikut pengecualian dalam [Resolution Conf. 11.11 \(Rev. CoP17\)](#)?

Ya.....pergi ke soalan 26

Tidak.....pergi ke soalan 24

24. Adakah spesimen tumbuh daripada keratan atau pembahagian?

Ya.....pergi ke soalan 25

Tidak.....KOD SUMBER W

25. Adakah keratan atau pembahagian yang diambil daripada tumbuhan liar yang TIDAK dianggap sebagai stok induk yang dikultur?

Ya.....KOD SUMBER W

Tidak.....pergi ke soalan 26

26. Dalam Lampiran CITES manakah spesies itu disenaraikan?

Lampiran I.....pergi ke soalan 27

Lampiran II atau IIIKOD SUMBER A

27. Adakah spesimen ditanam untuk tujuan komersial?

Ya.....pergi ke soalan 28

Tidak.....KOD SUMBER A

28. Adakah spesimen dibiabakkan secara buatan di tapak semaian berdaftar CITES?

Ya.....KOD SUMBER D

Tidak.....KOD SUMBER A

* Tumbuhan cantuman [adalah] diiktiraf sebagai dibiabakkan secara buatan hanya apabila kedua-dua stok akar dan cantuman diambil daripada spesimen yang telah dibiabakkan secara buatan